GÅRDAFOLKET

Nr 23 Våren 2026

Medlemsmötet 28 Januari 2026.

Vid årets första medlemsmöte samlades 31 medlemmar i Medborgarhuset i Gamlestaden för ett par timmars trevligt umgänge.

Dennitz hälsade alla välkomna och inte minst kvällens föredragshållare Katarina Carlsson från Stadsbyggnadskontoret. Men först rapport från senaste styrelsemötet. Den ekonomiska rapporten visade på ett underskott på 2590 kr. Det är faktiskt bästa resultatet på flera år. Detta är beroende på de frikostiga extra bidrag som skänkts av medlemmar.

Tommy Åberg är inte i tjänst p.g.a. att han äntligen vid fjärde försöket har fått sin hälsena opererad. En liten passus är att vid byte av gipsförbandet visade det sig att detta var färgat blåvitt. Detta gick ju inte an tyckte Tommy så han begärde att det nya gipset skulle var grön-svart, och så blev det. Bidragsansökningar till kommunen ska vara inne senast mitten av oktober, Tommy har full kontroll på detta. Arbetsuppgifterna fördelas vid styrelsemöten. Ett förslag om att vi ska gå över till swishbetalning på våra medlemsmöten. Detta förslag godtogs av mötet, givetvis ska det även gå att betala kontant. Men swish kommer att underlätta betydligt för mötesvärdarna. Bosse har varit i kontakt med banken och fått besked om att kostnaden för swish kommer att bli 700:-/år samt att förmodligen kostar varje swishtransaktion 2:50.

Under 2026 tar Bo Andersson över funktionen som kassör.

Vidare meddelades att lottpriset kommer att bli 5:-- fr.o.m. årsmötet 25 februari.

Därefter var det dags att lämna över ordet till Katarina Carlsson från Stadsbyggnadskontoret. Hon är projektledare för utvecklingsplanerna för Gårda. Just nu bearbetas olika förslag som ska vara reviderat och klart juni 2026 och gå till beslut 25 oktober 2026. Programmet går ut på att dels utveckla de kulturhistoriska miljöer som finns på Gårda. Underåsskolan (Gamla Gårdaskolan) ska säkras enligt programmet, byggnaden kommer att rustas upp. Till detta vill man skapa mer bostäder, mötesplatser, grönområden, arbetsplatser och bättre kollektivtrafik. Det kommer även att bli fler gång- och cykelbanor. Ny bro över Mölndalsån från Blekallén. Parkeringsplatser i P-hus samt att genomfartstrafiken som redan idag är 70% av trafiken genom Gårda ska minskas. Utvecklingstiden är beräknad till c;a 15 år.

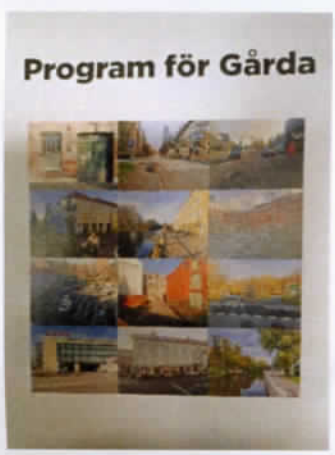

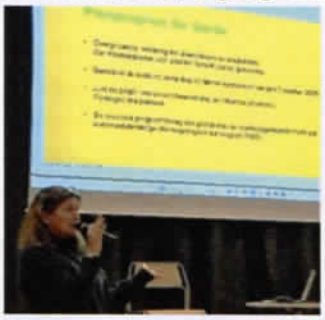

Ett stort tack till Katarina för denna intressanta information om vårt Gamla Gårdas utveckling.

Kenneth J.

Årsmöte 25 februari 2026.

Så var det återigen årsmötet som står på agendan. Det var 24 av våra medlemmar som kom.

Dennitz hälsade alla välkomna till mötet och inledde med en parentation över de medlemmar som avlidit under 2025.

Årsmötet öppnade med att fråga om mötet kunde anse att detta hade utlysts stadgeenligt. Detta godkändes.

Val av mötesordförande, mötessekreterare samt två justerare.

Mötesordförande: **Dennitz Fredriksson**
Sekreterare: **Björn Nilsson**
Justerare tillika rösträknare: **Krister Welin**
Christer Selander.

Efter val av styrelse vid årsmötet konstituerade sig styrelsen vid senare styrelsemöte:

Ordförande vald av årsmötet: **Dennitz Fredriksson**
Vice ordförande/Bidragsansvarig: **Ove Johannesson**
Kassör/registeransvarig : **Bo Andersson**
Sekreterare: **Björn Nilsson**
Arkivarie: **Krister Welin**
Suppleant: **Christer Selander**

Medlemsavgiften för 2027 oförändrad 250:--

Utdelning av hedersbetygelser för 15 års medlemskap:
Närvarande: Loris Carli
Ej närvarande: Asta Jonsson, Elvy Norberg
Lars-Erik Ekström.

Avtackning av avgående styrelseledamöter:
Kassören Kari Johansson avtackades med blomstercheck. Tommy Åberg avtackades med blomsterbukett.

Övriga frågor: Våra föreningsmöten kommer fortsatt att vara i Gamlestadens Folkets Hus under våren. Det informerades att vår mötestid **ev.** kommer att ändras till kl 18.00. Närmare information om detta kommer senare.

Kari meddelade att vår medlem Sune Thulin har skänkt 10,000 kr till vår förening. Ett mycket tacksamt tillskott till GGPF.
Därefter avslutades årsmötet med kaffe med dopp, lottdragning och gått tjôt.
Björn Nilsson/K Johnsson.

Medlemsmötet 25 mars 2026.

Vid årets tredje medlemsmöte samlades vi ca 27 till ett par timmars mysig samvaro. Dennitz hälsade alla välkomna och i synnerhet kvällens berättargäst Christer Milefors. Dennitz informerade från senaste styrelsemötet att GGPF har ingått två avtal med Nordea. Detta måste göras vid byte av föreningens kassör. Det har även beslutats att i fortsättningen ska våra medlemsmöten starta kl 18.00. Detta på prov till att börja med då det framlades synpunkter på att det kanske blir svårt att engagera föredragshållare så tidigt. Därefter lämnades ordet över till Christer Milefors *(Christers pappa var i många år trummis i Ronny Hartleys orkester som spelade på Rondo som de flesta av oss besökt under tonåren)* Christer berättade om sina år i Göteborgs Hamn. Dels om Hamnens situation och verksamhet och en hel del anekdoter och öknamn som florerade i hamnen.

Han började sin berättelse med att spela upp Lasse Dahlqvists låt "Stuvarevalsen". Det gav en bra inledning till stämningen. Det sägs att Lasse Dahlqvist 1944 satt på en middag på Henriksberg och kom på att skriva denna visa.

Historiskt startade Göteborgs Hamn med sitt unika läge med att Ostindiska Companiet anlöpte hamnen regelbundet med sina segelfartyg. De två förmögna Göteborgsborgarna Sahlgren och Chalmers satsade på hamnen, denna satsning på sjöfarten ökade deras förmögenhet Hamnen var redan då en hamn- och sjöfartsstad med många fartygsanlöp. Det hände mycket i innerhamnen men nu har den huvudsakliga aktiviteten flyttat till ytterhamnarna.

Christer tog studenten 1970 men hade inget jobb, han fick då tips om att gå ner till "Lagerhuset" och ställa sig på apparellen. Han fick där endagsjobb som hjälpare på en lastbil. Och efter en vecka fick han jobb på Forsblad & Son där han fick kontakt med hamnarbetare. Bestämde sig då för att börja jobba i hamnen. Efter en kurs på 4 månader blev han hamnarbetare ("stuvare"). Fick då information om de s.k Askarna. På den tiden fanns det c:a 1000 fasta hamnarbetare och c:a 300 med s.k. blixtbricka.
Jobbet i hamnen var tufft och manuellt i lastrummen, de hjälpmedel man hade var s.k. grips och säckegrips.

Grips och "Säckegrips".

Viktiga egenskaper för en hamnarbetare var att man skulle vara listig, rolig och praktisk. Det var en hög hjälpsamhet inom gängen. Stilen och stämningen var unik. Man kunde även arbeta på ett sådant sätt att man kunde bestämma sin lön. Det fanns alltid helg- och nattskift att hoppa på. Det förekom en hel del öknamn i hamnen, detta var förmodligen mer förkommande än ovanligt. Vissa öknamn var kanske inte alltid så snälla. Men de flesta fanns det ett skäl till, det kunde härröra från någon händelse, utseende eller något man gjort. Även misstag eller s.k. tabbar kunde ge öknamn. Ex. vis "Skyffelmördaren" , "Repet" började då även sonen jobba i hamnen blev det "Snöret". En gubbe kallades p.g.a. utstående tänder "Råttan" när han senare gifte sig blev "Råttgift", när han sedan skilde sig blev det "Råttskild". Christer hade under årens lopp i Hamnen fått flera öknamn; "Magistern" han höll då i utbildningar, eller "The bitter end" och "Lås och släck" eftersom han gick sist. Christer rekommenderade en bok skriven av Rolf Axelsson med titeln "Minne från Göteborgs Hamn".

Mycket intressant och levandegörande föredrag om livet och arbetet i Göteborgs Hamn.
Kenneth J.

Medlemsmötet 29 april 2026.

Vid vårt aprilmöte samlades 26 medlemmar i Gamlestadens Medborgarhus. Dennis hälsade alla välkomna till kvällens möte och ett speciellt välkomnande till kvällens föredragshållare Anette Staaf.

Dennis inledde med att rapportera lite om vad som hänt sedan förra mötet. Vid sista styrelsemötet deltog fem styrelseledamöter. Det är trots påminnelse fortfarande 13 medlemmar som ännu inte betalat medlemsavgiften för 2026. Vi hoppas att dessa blir betalda före 31 augusti. Betr. Lundenskolan besökte Dennitz skolan. Vid förfrågan om när det är beräknat att den pågående reparationen kan tänkas vara färdigt fick han till svar att det ska var klart 2027/2028. Detta var ju inte speciellt positivt. Men vad göra?

Positivt är dock att föreningens ekonomi ser bättre ut jämfört med motsvarande 2025. Förbättringen beror till stor del på att lokalkostnaden för Fabriksgatan har minskat med c:a 1500 kr/månad.

Därmed lämnade Dennitz över ordet till dagens gäst Anette Staaf som ska tala om ämnet

"Om Krisen/Kriget/Kommer!"

Anette Staaf är utbildad rådgivare i hemberedskap,

instruktör i HLR och handledare i sorg beredskap. Hon har även en pod beträffande hemberedskap. Idag pratar hon om: "Hur påverkar det dig?". Rådet är att man i en vanlig familj har en beredskap för en vecka. Hemberedskap innefattas av vad vi drabbas av i första hand: Väder, dåligt vatten, elavbrott, gängkriminalitet, cyberangrepp, terrorism och krig.

Mycket förstörs för de flesta invånare vid s.k. "samhällsstörningar". Vi har varningssystem: VMA ("Hesa Fredrik"). Media och mobil. Var inomhus med stängda fönster och dörrar, Lyssna på radio. Ring 113113 för info.

Grundbehoven: Trygghet, mental beredskap förmåga att agera. Söka information om vad som händer.

Viktigt är skydd: Vatten, vind och kyla. 3 dagar med +5gr inga problem. Viktigt med ventilation, vila, vätska 2-3 ltr per dygn. Ha gärna en vattendunk med c:a 12 ltr. Näring, mat med lång hållbarhet. Kokmöjligheter tillgängligt hygienartiklar, första hjälpen, mediciner och toapapper. Kontanter, brandskydd i bostaden, värmeljus, ha en evakueringsväska i beredskap.

Planera: Vad/var är krisen? Organisera, öva, info om säkerhet, köp det saker som behövs, medverka i situationen.

Man kan även läsa Hemberedskaps böcker såsom: "Alltid före" eller "Överlev katastrofen". För att finna närmaste skyddsrum gå in på "Skyddsrumskartan.se".

Mycket informativa och viktiga råd och tips av Anette Staaf. Vi tackar för detta och hoppas att vi slipper använda denna viktiga information.

Kenneth J.

Medlemsmötet 27 maj 2026.

Ordförande Dennitz hälsade alla 29 medlemmar välkomna till vårens sista medlemsmöte. Han rapporterade att vid det senaste styrelsemötet fanns inga större skillnader att rapportera jämfört med tidigare. Ekonomin är oförändrad. Det har tillkommit en del utgifter som kompenserats med inkomster som tillkommit. Efter denna rapport hälsade han dagens berättare välkomna och lämnade över ordet till Thomas Reinar och Hasse Winblad, dagens ämne **"Kamelresan".**

Det hela började med att de läste i tidskriften "Vagabond" och kände för att gemensamt resa till Sydafrika för att se fotbolls VM. Men då Sverige inte gick till VM blev det ändrade planer. Idén kom upp att i stället åka till Indien för att köpa en kamel. Detta skedde 2011. Resan planerades att de skulle vara borta c:a sex månader och att man skulle cykla.

En av förberedelserna var att gå på en ukulelekurs med syftet att de skulle kunna underhålla människor under sin resa i Indien. Bagaget bestod av varsin 35 liters

plus en mindre ryggsäck per man.

Resan startade oktober 2011 med att de spelade ukulele och sjöng på planet till Indien. Vid framkomsten i Bombay stötte de på problem då det visade sig att de växlat till indonesisk valuta i stället för indisk. Detta löste sig och de tog en taxi till det förbokade hotellet. Efter en lång taxiresa anlände de till 1,5** hotell. Efter incheckning träffade de en vänlig taxichaufför som körde och guidade dem i omgivningarna.

Nästa etappmål var tåg till textilstaden Surat där de checkade in på ett 5** hotell. Hotellet var bra men poolen saknade vatten. Här träffade de en diamanthandlare som de hjälpte med att köpa sprit på hotellet. Det var endast utlänningar som fick köpa sprit. Som tack för hjälpen blev de inbjudna till dennes hem.

Efter inköp av cyklar anträddes färden till staden Rayasthan. De fick biltransport till närmaste motorväg. De visste bara att de skulle cykla norrut. På motorvägen var det mycket trafik av allehanda fordon, bilar, motorcyklar, mopeder, elefanter och kameler. Efter tre veckor på cykel kunde de checka in på ett hotell som hade hundratals kackerlackor. På kvällen införskaffades bekämpningsmedel mot dessa djur. På morgonen var det som att gå på kexchoklad på golvet, fullt med döda kackerlackor.

Nästa resmål var staden Pushkar, en helig stad med c:a 50 milj. invånare. Det var här som den stora kamelmarknaden arrangerades varje år. Till marknaden samlades c:a 10.000 människor och givetvis även kameler. En kamel med en ålder av c:a 27 år betingade ett pris c:a 4500 SEK. Affär gjordes och Hasse och Thomas blev kamelägare. Kamelen döptes till "Ove". Nu hann den inte lära sig att lystra till detta namn för kamelen såldes tillbaka till säljaren på eftermiddagen men då till ett lägre återköpspris. Men de hade i alla fall varit ägare till en kamel. Hemresan fortsatte sedan via New Delhi, Nepal, en promenad i Himalaya (3210m.ö.h.), Allt transporterade här på åsnor. Här fanns även casino och de hade turen att vinna en del pengar här, men hade

även oturen att bli bestulna på vinstpengarna och en telefon.

Sista etappen gick via Sri Lanka och avslutades i Abu Dhabi. Hemresan från Indien tog 7 veckor och reskassan c:a 150 tkr ihop.

En fantastisk resa med en mångfald av äventyr på vägen.

Vi tackar Hasse och Thomas för denna intressanta reseskildring med fint bildspel.

Kenneth J

Kalendarium för hösten 2026.

Klockan 18.00 – 20.00

Medborgarhuset Gamlestaden.

OBS datumet!

19 augusti 2026.

Lokal Storstugan

Kalle Berlin; Vissångare och musikant med flera program, bl.a. "Tage Danielsson och jag."

30 september 2026.

Lokal Beda

Ulf Smedbo kommer och berättar om Västgötabanan. En nedlagd smalspårig järnväg som gick mellan Göteborg och Skara.

28 oktober 2026.

Lokal Beda

Elin Falkhede Palm pratar om familj juridik och rådgivning.

25 november 2026.

Lokal Beda

Arkeologen Niklas Borg berättar om utgrävningar av vikingagravar i Burgårdsparken.

16 december 2026

Lokal Beda

Detta möte kommer det med största sannolikhet att serveras något som hör julen till. För att finansiera detta kommer inträdet att höjas en aning.

Hjärtligt välkomna till höstens medlemsmöten!

Ett år skiljer de två!

STORT OCH SMÅTT I NY TIDS pojklags cup får en Gais back och en Renitz ytter representera här. De tampades om bollen i första halvleken, möttes i pausen, då Gaisaren Gösta Carlson tog sig en läsk, bekvämt stödd på Dennitz Fredrikssons klipska huvud. Kroppsskillnaden är slående.

Klipp insänt av Dennitz F.

Var det bättre förr när det var sämre?

Så här såg det ut för 53 år sedan när man sökte vård. Som jämförelse fick man betala 1,53 kr för 1 liter mjölk. Kanske var vårdköerna kortare.

En reflektion från Mr KristerW.

Minnen från Gårda (1910-1920 talet).

Nedtecknade av Berta Magnusson, född på Gårda 1906. Tredje och sista delen.

Men nu är allt borta. Vid Kobbarnas väg som det heter nu, låg många fina villor. Där bodde en doktor Rydelius, i en stor fin villa så vi kallade vägen för Rydeliusvägen.

När jag var 14 år gick jag och läste i Västra Frölunda och konfirmerades i Askims kyrka. Jag hade plats hos en bondefamilj i Långedrag. så jag tjänade själv ihop till mina konfirmationskläder. Men man fick arbeta som en fullvuxen, upp tidigt och lägga sig sent. Rensa stora åkrar med grönsaker och stå på Kungstorget och sälja. När jag skulle gå till prästen kom jag för sent varje gång, men kyrkoherde Frank var så snäll, han sa aldrig något, han förstod att jag hade lång väg och aldrig fick gå i tid.

Jag hade väldigt lätt att fatta och behövde aldrig läsa mer än en gång på läxan så att jag kunde den. Tänk vad många ungdomar har det bra nu för tiden mot förr. Det var många som hade läshuvud men det var dyrt att studera och det hade man inte råd med. Nu är det över 40 år sedan man gifte sig, har barn och barnbarn.

Tiden har gått fort och mycket har man upplevt, både ont och gott. Men ett som jag alltid levt efter är att aldrig vara snål. Min mor sa alltid: "I en knuten näve kommer det aldrig något gott, för ger man så får man igen dubbelt". Det hände mig verkligen så en gång. Min flicka var 2 år. Så kom det en barndomsvän hem och frågade om jag hade en kappa till hennes ettåriga flicka. Hon fick en kappa och en mössa av mig och eftermiddagen samma dag, kom en skolkamrat till mig hem med två kappor och två kråkor efter hennes flicka. Så där kan man se att det är tur att ge.

En gång hade jag inget att äta hemma och jag önskade att jag hade en kopp och dopp. Jag hade inte hunnit mer än önska förrän det knackade på dörren och utanför stod en barndomsväninna och en annan fru. De hade med sig kaffe, dopp, grädde och smörgåsar. Vilket kalas det blev den gången då jag blev bönhörd.
Vi bodde i ett litet hus bakom Västra kyrkogården då. Det är borta nu men vi satt på ängen i solen och hade trevligt. Så bröt andra världskriget ut. Det fanns mat att köpa men då hade folk ont om pengar, Min man låg ute 3,5 år i militärtjänst i tre etapper. Det var besvärligt många gånger men allt fick ju gå sin jämna gång. Man var ju inte bortskämd precis. Nu är jag förvärkt och ledbruten. Jag har en väninna som kommer till mig varje dag och går ärenden. Hon är så snäll och hjälpsam. Tänk om alla människor var sådana som hon.

Det är inte roligt alla gånger att sitta overksam när man är van syssla med något. Jag har en så snäll och uppoffrande man, annars hade det nog inte gått i längden. Han hjälper till med allt fast han arbetar på dagarna. Han sköter hem och allt, så jag är verkligen nöjd och tacksam, men man visar det inte så ofta, för man blir nog lite grinig, när man känner sig utsliten och värdelös och har förtidspension. Men för det mesta brukar jag ha ett gott humör och det måste man nog ha i denna kalla och hårda värld som vi lever i. Men man vill hänga med så länge man får.

BERTA.

Bertas minnesanteckningar är upptecknade och renskrivna av Holger Wedin i Kals Åden, Göteborg den 20.9.1972. Då den kopia som vi fick från Holger Wedin var i mycket dåligt skick och ej var lämplig för reproducering, skrev Algot Olofsson, med benäget tillstånd av Berta Magnusson, ett nytt original, Detta trycktes i 300 ex, varav 150 ex till Gårdapojkarna och 150 ex till Gårdaflickorna, i mars 1974.

Med reflektion om dagens skoldebatt.

Det är ju numera väldigt modernt att jobba på distans. Är det åt detta håll det går? Det kanske går ner i åldrarna.

Insänt av Mr Krister W.

Några utdrag om Gårda från vår medlem Manne Litsens privata noteringar.

Avsnitt 1:

Gårda: Några stycken i följande texter handlar i stor omfattning om stadsdelen Gårda. Anledningen till detta är att jag föddes i stadsdelen Gårda år 1933, samt att många av mina släktingar har bott och där i stora delar av sina liv. OBS! "På Gårda" säger vi som är födda där. Övriga människor säger "i" Gårda.

Ranängarna: År 1644 krigade svenskar och norrmän på de så kallade Ranängarna som vid flera tillfällen varit platsen för krigiska bataljer. Ängarna tillhörde den stora egendomen Örgryte som då användes som betesmarker. Norrmännen drevs tillbaka och marken blev svensk. Vid ett senare skifte delades ängarna upp. Några delar blev Gårda Ranäng och Underås Ranäng. Omkring 1880 växte de allra första delarna av Gårda upp och många industrier etablerade sig. I kvarteret Svanen byggdes det första landshövdingehuset som stod färdigt år 1880.

Gamla Gårdaskolan. Foto GGPF arkiv

Vid detta år var min farmor och farfar i 23-årsåldern. När de senare gifte sig bodde de i detta kvarter.

Där byggdes också första skolan på Gårda där pappa senare gick under åren 1902 till 1906.

Start av firmor på Gårda: En av många firmor som startade på Gårda var Werner &Carlström, de startade en firma för textilvaror, främst garn av ylle och bomull.

1886 Göteborgs Kamgarnsspinneri startade på Gårda:

Denna firma startades också av Werner & Carlström. Idag finns det fortfarande nyetablerade företag med anknytning till Werner & Carlström. Garnet lindades på den tiden på formad papp, se bild ovan.

Ett exempel är "Marks & Kattens Garn" som arbetar över hela världen.

På den tiden kunde köpmän bli väldigt rika. Werner blev senare en stor donator i Göteborg. Bland annat donerades år 1958 den s.k. Wernerska villan på Storgatan i Göteborg till Göteborgs stad enligt testamente. Under några år var jag styrelsemedlem i Göteborgs Trävaruhandlarförening. Vissa av våra möten hade vi där.

Wernerska villan. 1

Detta år bildades också Vestkustens Mineralvatten och Tekniska Fabrik i området Gubbero. (Gubbero tillhörde också Örgryte – senare en del av Gårda). Företaget bildades av Johan Gustaf Loberg. Fabriken flyttades 1889 till Drakegatan på Gårda. Här arbetade min pappa Ernst som ung pojke en tid.

Exempel på industrier från Gårda:

Grunden till SKF startade på Gårda. Apotekaren J. Gustaf Loberg startade en fabrik för mineralvatten som senare blev *Apotekarnes* och därefter också **PRIPPS**. På Gårda tillverkades också konstgödsel, gasbetong, reseffekter, tapeter, möbler, påsar, makaroner, ättika, kork, skor, tryckpressar, hästskosöm, orglar, tunnor, tvål, choklad, damkläder m.m. Dessutom var Gårda åkeriernas speciella stadsdel. "Johan på Gårdas Åkeri" var det största med c:a 50 hästar. Företaget JOHAN PÅ GÅRDA finns fortfarande men arbetar numera med marktegel och markarbeten. Företaget har på senare år även byggt ett nytt SPA-hotell på Hisingen, Göteborg.

1891 bildades Göteborgs Remfabrik på Gårda.

Vid denna tid drevs fabrikernas maskiner med remmar som fick kraft från ångmaskiner eller vattenkraft. Dessa överförde kraften via remskivor och takaxlar till maskinerna. Eftersom remmarnas livslängd var begränsad var åtgången stor. Remmarna tillverkades av Göteborgs Remfabrik (i dagligt tal "Remma"). Fabriken som startade 1891 lades ner år 1977.

Göteborgs Fastighetsnämnd beslutade 1979 att byggnaden med fabriken skulle stå kvar tills vidare och att den skulle upplåtas till Göteborgs Muséer. Föreningen Göteborgs Remfabrik bildades för bevarande av fabriken. Fabriken är idag ett industriminne. Här

Remfabriken Södra gavel GGPF arkiv.

också vår förening Gamla Gårdapojkar och Flickor engagerade. I denna förening (GGPF) är jag medlem sedan c:a 30 år tillbaka. Även min bror Vilgot var hedersmedlem.

År 1900:

Sahlgrenska Sjukhuset tas i bruk .

Invigningen hade skett 1899 av kungen.

Gårda blir municipalsamhälle.

Municipalsamhälle var från slutet av 1800-talet till 1971 en administrativ enhet för vissa tättbebyggda områden inom en landskommun, där en eller flera stadstadgar var införda. Detta skedde för första gången år 1875.

Bostadssituationen i Sverige.

Man började redan 1894 att undersöka bostadssituationen i Stockholm. Ända in på 1920-talet fick städerna ta hand om hemlösa familjer. Situationen i dagens samhälle tycks vara likartade.

Arbetsåret.

Arbetsåret i Sverige var 51 veckor (1 november-24 oktober) Den lediga veckan som inträffade mellan de olika arbetsåren var obetald. Denna lediga tid kunde man exempelvis använda till att söka nytt arbete eller söka ny bostad.

Få barn föddes i Sverige.

Sociala reformer genomfördes för vissa familjer. Billigare baslivsmedel och fria skolmåltider erbjöds också. Ett annat exempel var tillkomsten av daghem.

Lokaltrafiken

Från 1879 bestod lokaltrafiken i Göteborg av hästspårvagnar men dessa byttes ut 1902. Det blev

en kraftig modernisering när elspårvagnar sattes in och så har det varit sedan dess. Hur tidtabellerna hölls har vi inga uppgifter på. Men det blev snabbare och bekvämare för både förare, konduktör och passagerare.

Text Manne Litsen. Foton från M Litsens noteringar
Fortsättning i nästa upplaga. Kenneth J..

Minnen från sommarkoloni.

Efter en lång kall och oberäknelig vinter har äntligen våren och sommaren kommit. Det är full fart på fåglarna, det grönskar och blommar i parker och rabatter.

Inför sommaren kommer minnena från barndomens somrar. Då fick man åka på sommarkoloni fr.o.m. första klass till samma år man skulle fylla tolv. I mitt fall blev det så. Det började med att man fick gå på en hälsoundersökning under våren därefter fick mina föräldrar besked att jag skulle få komma på "kollo". Göteborgs stad hade ett flertal barnkolonier i regionen.

Jag hade turen att komma till Dragsmarks barnkoloni på Bokenäset utanför Uddevalla. Se bild som det såg ut 1954.

Det var två grupper, en grupp under fyra veckor i början på sommarlovet och därefter en grupp fyra veckor i slutet på sommarlovet.

Inför resan var det ett knåp för moderskapet, alla kläder skulle namnas med små etiketter som syddes fast på kläderna. Inför resan var det mycket spännande. Mina kläder m.m. packades i en på den tiden vanlig resväska av papp. Man fick en namnlapp att hänga runt halsen så man kom med rätt grupp. På Centralstationen var det lite nervöst bland alla barn från 7 till c:a 12 år så att man kom med på rätt resa. Nåväl alla kom slutligen med rätt grupp. Tåget startade och det vinkades och ropades från perrongen att man skulle vara duktig och vara rädd om sig. Det var främst mammor som var där för att vinka av sina telningar. För oss som åkte i väg första gången var detta ett jätteäventyr. Tåget rullade på norrut mot Uddevalla, när det oförhappandes blev alldeles mörkt på tåget var det lite läskigt. Mörkt, varför? Vi var ju inte förberedda på att på tågbanan till Uddevalla fanns det tunnlar. Jag hade visserligen åkt tåg tidigare men det vara bara till Stora Höga.

Vid framkomsten till Uddevalla station var det avsittning och uppställning på led och kontrollräkning så att alla var med. Detta sköttes av ett par "fröknar". Därefter blev det påstigning på en buss som körde oss till en busshållplats vid Dragsmarks Klostergård. Avsittning och urlastning av bagaget. Då fick man kolla att man fick sin resväska avlastad. Då de första somrarna som jag var där 1954 och 1955 kom en bonde från trakten med häst och vagn. Alla hjälptes åt att lasta bagaget i synnerhet såg man till att den egna resväskan kom med. Vi barn fick ställa upp oss på led och fick fotvandra till kolonin kanske 2-3 km. Äntligen kom vi fram då var de flesta ganska trötta i synnerhet vi som var helt nya. Ett par "fröknar" var snälla och hjälpte oss till rätta. Kolonin bestod av fyra långa hus, en mindre hus som var utedass och ett större som var kök och matsal, samtliga hus var målade med Falu rödfärg.. I de tre första husen bodde vi pojkar i och i det som var närmast havet bodde flickorna. Jag hamnade i första huset. I varje sovsal fanns det fyra sängar med tillhörande nattduksbord. Vi fick packa upp lite av våra saker som man skulle ha i sitt nattduksbord. Kläderna packades upp av fröknarna och hängdes upp i en gemensam garderob där var och en hade sitt skåp och krok. Vi fick vila oss någon timma innan det var dags för middag. De flesta somnade nästan innan de lade huvudet på kudden. Vi blev väckta till middagen och fick gå upp till det stora huset som fungerade som expedition, kök och matsal. På kvällen fick man från varje rum turas om att gå till uthuset där det var utedass och hämta en spann med lock. Denna placerades mitt i respektive sovsal för att man vid trängande behov skulle slippa gå utomhus. På morgonen var tömning av spannen på utedasset. Det förekom ju tyvärr att någon kanske p.g.a. den främmande miljön blev tillfälligt sängvätare. Men det var inget med det "fröknarna" grejade och bäddade om för den drabbade. Detta var tydligen inget ovanligt.

tv. undertecknad. th. Krister Andersson utanför matsalen. Foto Arne J.

Ett år var Gårda pojken Krister Andersson från Gårdavägen med och ett år var Esse Kamp (Johansson)med. Dagarna flöt på vi badade, gick i simskola, spelade fotboll, lekte indianer i bergen och byggde hyddor skogen. På midsommarafton var det traditionsenlig midsommarfest som fröknarna arrangerade. Vi barn fick naturligtvis hjälpa till med att samla björkris och flickorna plockade blommor som vi klädde midsommarstången med. Vid firandet kom en speleman från bygden och det dansades runt midsommarstången. Det var bl.a. säcklöpning och andra aktiviteter.

Ibland kunde man få hjälpa till med att skala potatis utanför köket. Då var man kanske 4-5 "kolonister" som gjorde detta, det var ganska populärt att få hjälpa till med detta. Man hade ganska kul. Ibland kunde man få för sig att man snidade en gubbe eller något annat av potatisen.

De som var i 10 års ålder kunde ibland få förtroendet att ta cykel och cykelkärra och åka in till affären och posten för att hämta beställda varor och ev. post. Hemifrån hade man med sig något som kallade "brevkort" det var färdigfrankerade brev som man skrev,

vek. limmade igen lade på brevlådan. Ibland kom det s.k. "Gottelådor" från föräldrar. Dessa tog fröknarna hand om och när man hade kvällsamling fick man dela med sig till de kamrater som inte fått någon "gottelåda", Detta var lite av en högtidsstund. En av vistelsens höjdpunkter var när skärgårdsbåten "Munken" lade till vid bryggan och vi åkte på heldagsutflykt i skärgården. Veckorna gick ganska fort, några blev drabbade av hemlängtan som var helt förståeligt, i synnerhet om man aldrig varig hemifrån tidigare. Dessa blev tröstade av våra snälla "fröknar". När det närmade sig hemresa då började alla nedräkningen. Sista kvällen var det lite festligare i matsalen. Senare på kvällen var tradition att det skulle var kuddkrig mellan husen.

Så var då de fyra veckorna slut och hemresan startade med promenad till Klostergården, buss till Uddevalla C och tågresa till Centralstationen där vi möttes av våra anförvanter med vinkningar, kramar och glädjetårar kanske mest från de mötande mödrarna.

Detta med sommarkolonierna var väldigt vanligt. Dragsmarks barnkoloni var rent fantastisk. När våra barn var små berättade jag om detta för dem och hur vi klättrade i bergen det var ju ett stort stenras där det blev liksom spännande grottor under de stora stenblocken. De trodde inte på mig så som jag berättade. Vi åkte dit med barnen för att visa. Och mycket riktigt det var som grottor men jag kom knappt inte in men flickorna som var mindre och smidigare tyckte detta var riktigt spännande. Deras kommentar var; ***"Det är ju precis så som du har berättat pappa".*** Ja Ja men! så var det när pappa var yngre.

Dragsmarks koloni är idag en kursgård.

Kenneth J.

OBS! En liten påminnelse:
Ni som missat att betala in årets medlemsavgift för 2026. Skynda Er att göra detta till vårt plusgiro 425582-4. Det kostar bara 250:--.
Skulle det vara så illa att ingen inbetalning kommer in, blir man enligt våra stadgar struken ur vår förening.

Kassören.

Ha nu allihop och de ni känner En Riktigt go´och härlig sommar. Ta hand om varandra och njut av denna underbara årstid när Sverige visar sig från sin bästa sida. Minns "En blomster tid nu kommer …". Då blir man lyrisk!

Information:

Tryckningen av denna tidning har kunnat genomföras tack vare sponsring.

Ett stort Tack till:

Berzelii Begravningar

Wadmansgatan 12 , 417 53 Göteborg

www@berzeliibegravning.se

Vi är mycket tacksamma för denna hjälp.

Medlemsbladet *GÅRDAFOLKET* för *Föreningen Gamla Gårdapojkar & Flickor*

Adress: Fabriksgatan 38-42
412 51 GÖTEBORG

Redaktion: Kenneth Johnsson johnsson.ke@outlook.com
Krister Welin krister welin@hotmail.com